

SOSIAALI- JA
TERVEYSMINISTERIÖ
Valtakunnallinen terveydenhuollon eettinen
neuvottelukunta (ETENE)
Ritva Halila

LAUSUNTO

Dnro
STM091:00/2002

24.2.2004

Sosiaali- ja terveysministeriö
Kirjaamo
PI 33
00023 Valtioneuvosto

Viite STM091:00/2002

Asia **KANSALLINEN PROJEKTI TERVEYDENHUOLLON TULEVAISUUDEN
TURVAAMISEKSI: HOIDON SAATAVUUS JA JONOJEN HALLINTA**

Kansallisen terveysprojektin työryhmä, joka on valmistellut hoitoon pääsyn ja jononhallinnan toteuttamishojeita, luovutti muistionsa 5.1.2004. Muistiosta on pyydetty kannanottoja kiinnittäen huomiota erityisesti kansanterveyslakiin, erikoissairaanhoidolakiin sekä lakiin potilaan asemasta ja oikeuksista tehtyihin muutosesityksiin sekä esityksiin järjestämisvastuun selkiyttämistä, valtakunnallisista suosituksista sekä odotusaikojen julkisuudesta. ETENE käsitteli lausuntopyyntöä sekä työryhmäraporttia kokouksessaan 3.2.2004 ja esittää kantanaan seuraavaa:

ETENE näki arvokkaaksi sen, että työryhmän raportissa on keskeisessä asemassa työn eettinen perusta. Oikeudenmukaisuuden ja tasavertaisuuden lisääminen on paitsi julkisen terveydenhuollon perustuslakiin pohjautuva velvollisuus myös terveydenhuollon eri tehtävissä toimivien ihmisten eettinen velvoite.

Keskustelussa neuvottelukunta näki laajan hankkeen avaamat mahdollisuudet suuriksi. Työryhmä on kerännyt mittavan tausta-aineiston ja pohtinut huolella siihen perustuvia johtopäätöksiään. Sekä lainsäädäntöhankkeet että työnjakoon liittyvät ehdotukset johtavat toteutuessaan merkittäviin muutoksiin.

Keskustelussa todettiin, että kansanterveyslaki, erikoissairaanhoidolaki ja potilaslaki, jotka nykyisellään ovat periaatteisiin painottuvia kehyslakeja, muuttunevat esitettyjen muutosten seurauksena laatustandardien suuntaan, ja niiden perusteella tullaan mitä todennäköisimmin tekemään myös priorisointipäätöksiä.

Kun työryhmän työ ja siitä käyty keskustelu ovat painottuneet voimakkaasti sairaanhoitoon, syntyy vaara, että ennaltaehkäisyn resurssointiin voi aiheutua leikkauspaineita, kun voimavaroja on suunnattava jonojen purkuun ja hoitoon pääsyn varmistamiseen määrääjässä.

ETENE:n keskustelussa arvioitiin työryhmän ehdotusten toteuttamisen aikataulun olevan liian tiukka, ja eräät neuvottelukunnan jäsenet tohtivat epäillä sitä, että jonoja voitaisiin purkaa poistamalla niistä potilaita teknisesti ilman hoitoa. Erityisesti suusairauksien kohdalla nähtiin vaarana, että toiminnan painopiste siirtyy ennaltaehkäisevästä työstä suusairauksien hoitoon, mikä ei kansanterveyden näkökulmasta ole ongelmatonta.

Jononhallinta- ja hoitopääsyprojekteissa syrjään jäävät helposti myös moniongelmaiset ihmiset, joita ei voi tarkoituksenmukaisesti luokitella yksittäisen taudin hoitoon liittyvien kriteerien perusteella.

Neuvottelukunta piti hyvänä sitä, että jonot uudistusten myötä muuttuvat julkisiksi. Näin niin kansalaiset kuin potilaita erikoissairaanhoidon lähettävät lääkäritkin ovat entistä paremmin selvillä hoitoon pääsyn mahdollisuuksista. Jonojen julkisuus helpottaa myös hoitoon pääsyn vertailua eri yksiköiden välillä.

Projektin loppuraportissa nähtiin tärkeäksi se, että ei-päivystyksellistä hoitoa vaativien sairauksien hoitoon pääsyyn asetetaan valtakunnalliset kriteerit. Hyvin onnistuessaan tämä on sellaista priorisointia, joka on hyvässä mielessä läpinäkyvää ja oikeudenmukaista. Priorisointia terveydenhuollossa on ollut aina. Aiemmin priorisointi ja jonojen hallinta on tapahtunut hyvin eri tavalla ja eri kriteerein eri puolilla maata. Pisteytysjärjestelmä nähtiin kuitenkin ongelmalliseksi. Asioiden liiallinen yksinkertaistaminen voi johtaa epätasa-arvoiseen järjestelmään. Monissa maissa pisteytysyritykset eri sairauksien välillä ovat osoittautuneet epäonnistuneeksi.

Neuvottelukunnan kannanotto perustuu kokouskeskusteluun ja sen jälkeen neuvottelukunnan jäsenistä koostuvan työryhmän työskentelyyn. Lausunnosta ja muistiosta keskustellaan vielä neuvottelukunnan seuraavassa kokouksessa 10.3.2003. Mikäli kokouksessa tulee esiin vielä lisänäkemyksiä työryhmämuistioon, toimitamme mielellämme nekin työryhmälle, vaikka määräaika lausunnolle on silloin jo umpeutunut.

Neuvottelukunnan puolesta

Martti Lindqvist
ETENE:n puheenjohtaja

Ritva Halila
ETENE:n pääsihteeri